

«وزارت دریاداری» تنهاراه حل

گذری بر «مدیریت دریاداری» در هلند

آلمان، فرانسه، نروژ، آمریکا، سنگال، برزیل و چین

تازه تاسیس منابع طبیعی محول شد. از این رو، نحوه تحقق اهداف ارائه شده در سند توسعه اقتصاد دریا که در سیزدهمین برنامه توسعه اقتصاد ملی توسط اداره دولتی امور اقیانوسی چین تهیه شده است، هنوز مشخص نیست.

ارائه راهبردهای جدید آمریکا برای پیشبرد اقتصاد آبی

ثامنی درباره ایالات متحده آمریکا گفت: در آمریکا تقریباً ۲۷ میلیون نفر یا ۴۰ درصد از جمعیت آمریکا در شهرهای ساحلی این کشور زندگی می کنند و اقتصاد آبی نقش ویژه ای در این کشور دارد. «اداره ملی اقیانوسی» این کشور که ذیل وزارت بازرگانی مشغول فعالیت است مسوولیت برنامه ریزی، نظارت و رصد و انتشار برنامه ها و داده های دریایی و اقیانوسی ایالات متحده آمریکا را

ایجاد وزارت شیلات و توسعه دریایی در سنگال
این پژوهشگر حوزه برنامه و بودجه در باره تلاش های کشور سنگال در حوزه دریا گفت: سنگال طبق گزارش بانک جهانی، سنگال یکی از ۱۰ اقتصاد در حال رشد جهان است که عمدتاً توسط اقتصاد دریایی یعنی بهره برداری نفت، شیلات و گردشگری ساحلی محقق شده است. این کشور با استقبال از اقتصاد دریایی از سال ۲۰۱۹ وزارت شیلات و توسعه دریایی را تاسیس و این وزارتخانه برنامه ملی میان مدت و بلندمدت در حوزه های شیلات، آبی پروری و گردشگری را تدوین کرده است.

تکثر در بخش های دریایی از چالش های اصلی دولت چین است

ثامنی در ادامه اضافه کرد: کشوری که مفهوم دریا نزد مسوولانش همواره از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده،

برعهده داشته و پیرو این مسئولیت در ژانویه ۲۰۲۱ برنامه استراتژیک اقتصاد آبی خود را برای سال ۲۰۲۵-۲۰۲۱ منتشر و راهبردهای جدیدی را برای پیشبرد اقتصاد آبی آمریکا ارائه کرده است.

واما ایران...

روزنامه دریایی اقتصادسرامد بر این باور است در کشور ایران کمتر از دودهه است که موضوع دریا و ظرفیت های عظیم آن برای اقتصاد کشور مورد توجه قرار گرفته و سیاست های کلی توسعه دریامحور نیز کمتر از سه ماه پیش ابلاغ شده است.

در چنین شرایطی که ما در حوزه مدیریت یکپارچه دریایی دچار یک سردرگمی هستیم به نظر می رسد عبور از این پیچ، نیازمند گذشت زمان بیشتری است. زمانی که بتواند و کمک کند تا نتیجه ابلاغ سیاست های رهبری معظم انقلاب را در حوزه دریامحور و تأکيدات رییس جمهوری در این حوزه مشخص کند.

جمهوری خلق چین است، بخش های ساحل شرقی در طول تاریخ توسعه این کشور در اولویت قرار داشته اند. تعدد ذی نفعان و تکثر فعالیت ها در بخش های مختلف دریایی همواره به عنوان یکی از چالش های اصلی دولت چین در طراحی ساختار مدیریتی اقتصاد دریا مطرح بوده و ساختار دریایی دولت با تغییراتی مستمر در طول زمان مواجه بوده است. اداره دولتی امور اقیانوسی چین که به عنوان زیرمجموعه «وزارت سرزمین و منابع» در سال ۱۹۶۴ تاسیس شد.

نحوه تحقق اهداف ارائه سند توسعه اقتصاد دریایی چین هنوز مشخص نیست

وی می گوید: متولی اصلی مدیریت و توسعه اقتصاد دریا محسوب می شود. وظایف اداره دولتی امور اقیانوسی چین طی سال ها بارها تغییر یافته و در نهایت، این نهاد مطابق با طرح اصلاحیه ساختار دولت چین در مارس ۲۰۱۸ حذف و بخش عمده وظایف آن به وزارت

دریا را با مأموریت روشن برای افزایش اقتصاد دریایی و رشد آبی و همچنین مدیریت اقیانوس ها و سواحل ایجاد کرد.

«طرح توسعه دریایی» استراتژی آلمان برای تقویت رقابت پذیری صنعت دریایی

ثامنی در خصوص تجربه کشور آلمان افزود: این کشور قانون برنامه ریزی فضایی فدرال را در سال ۲۰۰۴ تدوین کرد که براساس آن برنامه های فضایی دریایی برای دریای بالتیک و دریای شمال ارائه شده است. در ادامه با توجه به رشد اقتصاد دریایی، آلمان در سال ۲۰۱۱ یک استراتژی ملی را تحت عنوان «طرح توسعه دریایی» تصویب کرد. این استراتژی با هدف تقویت رقابت پذیری صنعت دریایی آلمان و در عین حال توجه به اهداف رشد اقتصادی برای دو دریای شمال و بالتیک و مناطق اولویت دار کشتیرانی و مناطق فراساحلی آن ها در دستور کار است.

«استراتژی ملی دریایی» استراتژیک اقتصاد دریایی و رشد آبی در هلند

کشور هلند از دیگر کشورهای مورد اشاره این پژوهشگر حوزه برنامه و بودجه بود که درباره آن می گوید: کشور هلند از طریق «استراتژی ملی دریایی» اهداف استراتژیک اقتصاد دریایی و رشد آبی خود را به رهبری وزارت امور اقتصادی پیگیری می کند. هلند، اقتصادی وابسته به خوشه های دریایی متشکل از کشتیرانی و بنادر و انرژی های تجدیدپذیر و مناطق فراساحلی دارد. از آنجا که دریای شمال یکی از شلوغ ترین دریاها در جهان بوده و هلند و چند کشور دیگر را احاطه کرده است، برخی از سیاست های اقتصاد دریایی این کشور از طریق کمیسیون دریای شمال تعیین می شود.

پیگیری استراتژی جدید اقتصاد دریایی نروژ در چارچوب حاکمیت دریایی

ثامنی کشور نروژ را یکی از رهبران جهانی اقتصاد دریایی عنوان می کند و می افزاید: که در بخش های نفت و گاز، شیلات، کشتیرانی، کشتی سازی و تعمیر و صنایع دریایی فعال و پیشرو است. این کشور هم اکنون استراتژی جدید اقتصاد دریایی خود را در چارچوب حاکمیت دریایی پیگیری کرده و غذای دریایی، آبی پروری، فناوری زیر دریایی و بهره برداری از منابع معدنی به عنوان بخش هایی پیشران استراتژی اقتصاد دریایی نروژ در نظر گرفته شده اند که سه وزارتخانه تجارت، صنعت و شیلات و وزارت نفت و انرژی درگیر آن هستند.

اقدامات برزیل برای هماهنگ کردن سیاست های دریایی

وی از کشور برزیل و برنامه های حوزه دریایی آن می گوید که مانند دیگر کشورهای آمریکای جنوبی (به عنوان مثال آرژانتین) وزارت دریا ایجاد نشده و مسوولیت های مرتبط با فعالیت های دریایی در قالب هفت وزارتخانه مختلف تقسیم شده که وزن بیشتری به وزارت دفاع اختصاص دارد. این کشور برای هماهنگ کردن سیاست های بخشی-دریایی خود کمیسیون بین وزارتی تشکیل داده که اخیراً قانون برنامه ریزی فضایی دریایی در این کمیسیون در حال تدوین است.

همین ترتیب دولت های کشورهای پیشرو به تدریج به این درک رسیدند که تغییر نگاه به دریا و بهره برداری بهینه از پتانسیل اقتصادی و اجتماعی متنوع و متعدد آن نیازمند چارچوب نهادی جدید و به تعبیر بهتر «حکمرانی دریایی» جدید است. این پژوهشگر حوزه برنامه و بودجه می افزاید: این تحولات در یک دهه گذشته به تغییر مفهوم حکمرانی قلمرو های دریایی منجر شده و کشورهای مختلف حسب ظرفیت ها، نیازمندی ها و ایده آل های خویش به دنبال طراحی چارچوب های جدید سیاسی، حقوقی، نهادی و دولتی بودند که مدل جدیدی از حکمرانی دریایی را در مقیاس جهانی طراحی و پیاده سازی کند.

آغاز رویکرد جامع انگلستان با «سیاست یکپارچه دریایی» در سال ۲۰۰۹

این پژوهشگر حوزه آمایش سرزمین سازمان برنامه و بودجه به تجارب چند کشور در این رابطه اشاره می کند و می گوید: در انگلستان: رویکرد انگلستان به دریا از طریق معرفی یک رویکرد جامع مانند «سیاست یکپارچه دریایی» اتحادیه اروپا و تصویب قانون دسترسی دریایی و ساحلی در سال ۲۰۰۹ آغاز شد که این قانون به ایجاد نهاد جدیدی با نام سازمان «مدیریت دریایی» انجامید و این سازمان را مسئول توسعه سیاست های دریایی کرد. اخیراً در سال ۲۰۱۹ نیز «استراتژی دریا ۲۰۵۰-» مسیریابی در آینده» با مسوولیت وزارت حمل و نقل این کشور تصویب

شده و در حال پی گیری است.

وی در باره فرانسه می گوید: این کشور که سنت طولانی و محکمی در آمایش سرزمین و برنامه ریزی فضایی دارد در راستای مدیریت توسعه سواحل و دریا قانون جامعی تحت عنوان «استراتژی ملی دریا و ساحل» را تصویب کرده است. اخیراً در سال ۲۰۲۰ نیز دولت فرانسه «وزارت

گروه دریایایه- امید اسماعیلی- چندی پیش استراتژی توسعه اقتصاد مبتنی بر دریا که توسط اتحادیه اروپا راه اندازی شد بر اساس آنچه در بیانیه اجلاس لیماسول یونان آمده «توسعه اقتصادی است که در آن از دریا و پتانسیل های آن برای رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال استفاده می شود. این اتحادیه پنج بخش آبی پروری، انرژی های تجدیدپذیر، بیوتکنولوژی آبی، استخراج معادن در اعماق دریا و گردشگری دریایی را به عنوان بخش های پیشرو و با پتانسیل بالا شناسایی کرده است که در واقع به طور هم زمان نقاط استراتژیک اقتصاد دریا نیز محسوب می شوند و به ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی در مناطق دریایی کمک می کنند.

در همین رابطه با امیر ثامنی کارشناس برنامه ریزی هم صحبت شده ایم که ماحصل آن را در ذیل با هم می خوانیم:

امیر ثامنی، پژوهشگر و کارشناس برنامه ریزی درباره روند توسعه اقتصاد مبتنی بر دریا در کشورهای توسعه یافته می گوید: این روند به سرعت به قاره های متفاوت گسترش یافت و مفهوم اقتصاد دریایی را به یک الگوی توسعه جهانی تبدیل کرد. با این حال، رقابت فزاینده شکل گرفته برای بهره برداری از منابع و ظرفیت های متنوع و متعدد قلمرو های دریایی، موجب شد که در کنار نیاز به ثبات اقتصاد کلان و سرمایه گذاری قابل توجه در توسعه و تکمیل زیرساخت ها، به نقشه راه و برنامه بلندمدت مشخص و مورد اجماع و نیز ساختار نهادی کارآمد و اثربخش برای سیاست گذاری، برنامه ریزی و مدیریت

توسعه دریامحور نیاز مبرم وجود داشته باشد.

چارچوب نهادی جدید و به تعبیر بهتر «حکمرانی دریایی» جدید

وی که رئیس گروه توسعه منطقه ای و اقتصاد دریامحور سازمان برنامه و بودجه کشور است در ادامه افزود: به

کشورهای پیشرو به تدریج به این درک رسیدند که تغییر نگاه به دریا و بهره برداری بهینه از پتانسیل اقتصادی و اجتماعی متنوع و متعدد آن نیازمند چارچوب نهادی جدید و به تعبیر بهتر «حکمرانی دریایی» جدید است.

